הסס דל חד (ג) **לגופיה.** פס להו מרבע: **וחד לסכך.** מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פסו תלת: **אתאי הילכתא.** שנאמרה למשה מסיני יא) וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה בטפח היינו דתנן ו) שתים כהלכתן שלישית אפי' טפח:

וטמאה שבועים שבעים. כתיב ימות אמי מהני מסורת לטפויי פלגא דתוספ' שבעים על שבועיים יב) ואהני מקרא לגלורי פלגא נמצאת מוסיף על שבועי כ"ח חציו של נ"ו: **בעי למיתב.** ימי טומאה יולדת נקבה: **שאני הסס דכתיב כנדתה.** משמע שלא ירד הכתוב למנין ימים אלא למנין שבועות שהנדה שבוע אחת והיולדת שבועים שאם אתה אומר שבעים הפלגת מתורת נדה הרבה אבל כשאתה אומר שבועים קרבת לתורת נדה: **ופנא.** דמתני' יג) לא מייתי להא דב"ה כרב הונא אלא מהכא: **וכפר וכפר וכפר וכפר.** בשעיר נשיא ושעירה וכשבה יד) שכולן על המזבח החיצון: **מפני הדין.** שחזר חלילה ומלמד על החטאת החיצונה שכל מתנותיה מעכבות לכך נאמרו אלו להכשיר אם חיסר: **והלא דין הוא.** להכשירה במתנה אחת וקרא למה לי: **נאמרו דמים למטה.** מחוט הסיקרא כל הדמים חוץ מחטאת: ונאמרו דמים למעלה. מחוט הסיקרא חטאת. מה טו) תחתונים כפר במתנה אחת ◦ דכתיב יז) ודם זבחיך ישפך ומיהו חטאת מהאי קרא לא יליף דלא שייכי ביה לשון שפיכה כי אם זריקה טז) שהיא במתנת אצבע אלא בנין אב למד מן התחתונים דלף הוא כפר במתנה אחת: **בפנים.** בחטאות הפנימיות: **בחוץ.** בחטאות החיצונות: **לא עשה ולא כלום.** בפרקין יז) ילפינן לה: **חוץ מחוץ.** חטאת מעולה: **דין חטאת.** החיצונה שהיא חטאת וכתיב בה ארבע קרנות כמו שאמרנו למעלה קרנת קרנת קרנות מחטאת הפנימית שהיא חטאת ונאמרו בה ארבע קרנות כדלקמן [מ.] למעלה הוא אומר קרן קרנות בפר כהן משיח הרי שתים למטה הוא אומר בפר העדה קרן קרנות יח) ארבע: **ולא יוציא חוץ.** דשאר דמים יח) חוץ ולא נאמר בהן קרנות: **מיבעי ליה לגופיה.** בכל חד וחד ללמדך שכפר על החטאת: **אימא וכפר כו'.** אבל למיעקרינהו לגמרי לא: **א"כ.** דדרשינן כפר אע"פ שנתנן כולן למטה מן החוט: **בטלא חורא קרנות.** הכתובים בחטאת ועל חנם כתיב בה קרנות דהיינו למעלה: ופרכינן **ואי דרחמנא** יט) **אמר.** דליבטלון בדיעבד מוכפר ליבטלון וכי כתבינהו למלוה כתבינהו: **איזהו דבר שצריך שנשפ.** וכפר הוי אומר אלו קרנות וכדאמרינן דכל חד וחד מיעט חדא קרן וקס ליה אקרן אחת לעכב דאי כדקאמרת לאשמועינן דאי יהיב כולהו למטה כשר (למטה) ארבע וכפר הוה ליה למיכתב דהכשיר ארבע המתנות למטה: **ואימא וכפר אף ע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושנא למטן.** ולהכי לא כתיבי ארבעה משום דחדא מיהא (לא) מעכבא בלמעלה ותלת איתכשרי למטה אבל למיעקרינהו לא: **הזה ממנו.** מדם פר יום הכפורים בסדר יומא [דף נג.]: **אחת למעלה ושבע למטה.** כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים (ויקרא טז) וקא ס"ד אחת מאלי עביו של כפרת ולמעלה ושבע מאליה ולמטה: **ומשני הכוא כמגליף.** כדמפרש ואזיל: **כמגנדנא.** המכה מלקות ארבעים בלועה כ) זו למטה מזו בסמוך ולא שכיון אחת מאליו כא) ולמעלה והשאר מאליו ולמטה והא דקתני אחת חלוקה מהשבע כב) לענין לידוד ידו קתני כדמפרש התם [יומא נה.] כשהוא מזה למעלה מלדד ידו למטה וכשהוא מזה למטה מלדד ידו למעלה: **הזה על טהרו.** והתנן התם [נח:] הזה על טהרו של מזבח הפנימי כדכתיב והזה עליו מן הדם וגו' [ויקרא טז]: **מאי**

התם חד קרא כוליה לגופיה. לא דמי לקרנות דדרשינן תחילות דקרנות משמע מניינא אבל סוכות לא משמע מניין דפנות אלא משמע שתי סוכות הלכך אין לנו לדרוש תחילות ול"ע גבי אלהים (סנהדרין דף ג.): דמשמע נמי מניין ולא דרשינן תחילות:

ארבעין ותרתין. חלי שבעים וחצי ארבעה עשר:

דכתיב כנדתה. כג) פי' כשיעור נדתה יש לך להוסיף לנקבה יותר מן הזכר כד) ובפ' קמא דסנהדרין (דף ז.) לא מייתי ליה להאי כנדתה:

דנין חטאת וארבע קרנות. תימה דאפילו חוץ מפנים בעי למילף משום חטאת וארבע קרנות כל שכן פנים מבפנים ולקמן טו) מצריך קרא לכל הפנימים דמעכבי ולא ילפי מהדדי ו) דדריש לפר זה כה) הפר כהן המשיח להקישו לפר העלם דבר של ציבור לומר דמעכבי כו) ודיוס הכפורים צריך קרא: **וכפר אע"פ שלא נתן למעלה אלא למטה.** תימה אמאי איפסיק מסדר שהתחיל לדרוש דהוה ליה למימר וכפר אע"פ שלא נתן כו) למעלה אלא אחת ושלא למטה וי"ל דלא משמע ליה לדרוש שיעשה למטה אלא בהכשר דמים הניתנין למטה ושתים למעלה וז' למטה דקאמר היינו שיעשה למטה כח) אחת שהיא שתים וכן וכפר אע"פ שנתן כולן למטה היינו כדין שאר דמים הניתנין למטה כט) אבל אי אמרת אחת למעלה ושלא למטה הוי למטה אחת שהיא שתים ואחת שהיא אחת פוסל ל) והיינו תרי שיעורי שרובה למטה וגם האחת אינו כמספר דמים של מטה אבל שלא למעלה ואחת למטה אע"פ שאותה אחת אינו כמספר אין קפידא כיון שהרוב למעלה ע"כ ומשני רבא איזהו דבר שצריך שלא וכפר הוי אומר זה קרנות פירוש דלדידן בתרי וכפר סגי דכיון דלא בעינן קרא לאחת למעלה ושלא למטה לפי שאינו כדין דמים הניתנין למטה אם כן שלא למעלה ואחת למטה נמי אע"ג דרובן למעלה לא ליבעי קרא דאין זה כדין הניתנין למטה שכל הניתנין למטה ממתנות ארבע הוא אחת שהיא שתים וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה לא ליבעי קרא דאין זה כדין הניתנין למטה שכל הניתנין למטה ממתנות ארבע הוא אחת שהיא שתים ופריך ואימא וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלא למטה לא] ולא כולן למטה ולא אחוש בסברא זו דטוב להכשיר אחת למעלה לב) מכולן למטה: (הגה"ה תוספת ודברי רש"י יש לפרש לג) דסבירא ליה כיון דוכפר שלשי אתי לשלא למטה כיון דהרוב למטה כשר הוא הדין כולן למטה ומשני איזהו דבר שצריך שלא וכפר כו' ולדבריך ארבע וכפר היה לו ליכתוב והוא הדין שלא אינו טוב והדר פריך ודילמא שלא למטה דוקא כשר ולא כולן מיהו ליבעא דצריך שלא דמשמע ולדבריך אינו צריך שלא לד) משמע כפי' המוס'. ע"כ הגה"ה) וצריך לדקדק אמאי לא דרשינן להני לה) וכפר אע"פ שלא נתן לקרנות כלומר בחודה וכפר אע"פ שלא נתן באצבע לו) וכפר אע"פ שלא נתן ארבע מתנות אלא שתים שהן ד' וזה אין להקשות דהכא דרשינן וכפר לגמרי ואפילו בשר שרי באכילה ולעיל בפרק שני (דף כו:) דדרשינן לכפרה נתתיו ולא לדבר אחר דיש לחלק בין לכפר בין לוכפר:

במצליף. תימה ומאי ס"ד דמקשה הא בהדיא קתני הכי בסיפא ביומא פ' הוציאו לו (דף נג:) דתנן לא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וי"ל שבא לתרץ דהאי כמצליף כמגנדנא והכל במקום אחד וכמו שמפורש בערוך כמגנדנא שמרים ידו ואינו מכה עד שיורד ירושלמי מ) מצליף כמטברר פי' בערוך לו) שמטה ידו עד טיבורו: מ) **מאי לאו אפלגיה דמזבח.** ואם כן מצינו דמיס חלייין למעלה ותחליין למטה דמתחלה נתן לח) אקרנות ואחר כך לאלי המזבח. תוספות. ורש"י מפרש בע"ח:

הסס דל חד (ג) **לגופיה.** פס להו מרבע: **וחד לסכך.** מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פסו תלת: **אתאי הילכתא.** שנאמרה למשה מסיני יא) וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה בטפח היינו דתנן ו) שתים כהלכתן שלישית אפי' טפח:

וטמאה שבועים שבעים. כתיב ימות אמי מהני מסורת לטפויי פלגא דתוספ' שבעים על שבועיים יב) ואהני מקרא לגלורי פלגא נמצאת מוסיף על שבועי כ"ח חציו של נ"ו: **בעי למיתב.** ימי טומאה יולדת נקבה: **שאני הסס דכתיב כנדתה.** משמע שלא ירד הכתוב למנין ימים אלא למנין שבועות שהנדה שבוע אחת והיולדת שבועים שאם אתה אומר שבעים הפלגת מתורת נדה הרבה אבל כשאתה אומר שבועים קרבת לתורת נדה: **ופנא.** דמתני' יג) לא מייתי להא דב"ה כרב הונא אלא מהכא: **וכפר וכפר וכפר וכפר.** בשעיר נשיא ושעירה וכשבה יד) שכולן על המזבח החיצון: **מפני הדין.** שחזר חלילה ומלמד על החטאת החיצונה שכל מתנותיה מעכבות לכך נאמרו אלו להכשיר אם חיסר: **והלא דין הוא.** להכשירה במתנה אחת וקרא למה לי: **נאמרו דמים למטה.** מחוט הסיקרא כל הדמים חוץ מחטאת: ונאמרו דמים למעלה. מחוט הסיקרא חטאת. מה טו) תחתונים כפר במתנה אחת ◦ דכתיב יז) ודם זבחיך ישפך ומיהו חטאת מהאי קרא לא יליף דלא שייכי ביה לשון שפיכה כי אם זריקה טז) שהיא במתנת אצבע אלא בנין אב למד מן התחתונים דלף הוא כפר במתנה אחת: **בפנים.** בחטאות הפנימיות: **בחוץ.** בחטאות החיצונות: **לא עשה ולא כלום.** בפרקין יז) ילפינן לה: **חוץ מחוץ.** חטאת מעולה: **דין חטאת.** החיצונה שהיא חטאת וכתיב בה ארבע קרנות כמו שאמרנו למעלה קרנת קרנת קרנות מחטאת הפנימית שהיא חטאת ונאמרו בה ארבע קרנות כדלקמן [מ.] למעלה הוא אומר קרן קרנות בפר כהן משיח הרי שתים למטה הוא אומר בפר העדה קרן קרנות יח) ארבע: **ולא יוציא חוץ.** דשאר דמים יח) חוץ ולא נאמר בהן קרנות: **מיבעי ליה לגופיה.** בכל חד וחד ללמדך שכפר על החטאת: **אימא וכפר כו'.** אבל למיעקרינהו לגמרי לא: **א"כ.** דדרשינן כפר אע"פ שנתנן כולן למטה מן החוט: **בטלא חורא קרנות.** הכתובים בחטאת ועל חנם כתיב בה קרנות דהיינו למעלה: ופרכינן **ואי דרחמנא** יט) **אמר.** דליבטלון בדיעבד מוכפר ליבטלון וכי כתבינהו למלוה כתבינהו: **איזהו דבר שצריך שנשפ.** וכפר הוי אומר אלו קרנות וכדאמרינן דכל חד וחד מיעט חדא קרן וקס ליה אקרן אחת לעכב דאי כדקאמרת לאשמועינן דאי יהיב כולהו למטה כשר (למטה) ארבע וכפר הוה ליה למיכתב דהכשיר ארבע המתנות למטה: **ואימא וכפר אף ע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושנא למטן.** ולהכי לא כתיבי ארבעה משום דחדא מיהא (לא) מעכבא בלמעלה ותלת איתכשרי למטה אבל למיעקרינהו לא: **הזה ממנו.** מדם פר יום הכפורים בסדר יומא [דף נג.]: **אחת למעלה ושבע למטה.** כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים (ויקרא טז) וקא ס"ד אחת מאלי עביו של כפרת ולמעלה ושבע מאליה ולמטה: **ומשני הכוא כמגליף.** כדמפרש ואזיל: **כמגנדנא.** המכה מלקות ארבעים בלועה כ) זו למטה מזו בסמוך ולא שכיון אחת מאליו כא) ולמעלה והשאר מאליו ולמטה והא דקתני אחת חלוקה מהשבע כב) לענין לידוד ידו קתני כדמפרש התם [יומא נה.] כשהוא מזה למעלה מלדד ידו למטה וכשהוא מזה למטה מלדד ידו למעלה: **הזה על טהרו.** והתנן התם [נח:] הזה על טהרו של מזבח הפנימי כדכתיב והזה עליו מן הדם וגו' [ויקרא טז]: **מאי**

יב אב מיי' פ"ג מה"ל עבודת יום"כ הלכה ה:

תורה אור השלם

1. וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה, א
2. וְאֶת כָּל חֶלְבּוֹ יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ד, כו
3. וְאֶת כָּל חֶלְבָּהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר הוּסַר חֵלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ד, לא
4. וְאֶת כָּל חֶלְבָּהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוּסַר חֵלֶב הַכֶּשֶׂב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי יְהוָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ד, לה

מוסף רש"י

חד קרא כוליה לגופיה. דאין דורשין תחילות, פסוק הנאמר לאשון אינו לדרשה אלא נאמרו אחת (סוכה ו.): **ותנא מייתי לה מהכא.** כן דרך שיטת התלמוד כשמתחילין האמוראין להוציא טעם מן המקרא, ויש תנא של בריית למד אותו ממקום אחר נקט הכי, כלומר אתמוראין למדוהו מבאן והתנא למד מכאן (ביצה טו.) **וכפר וכפר וכפר.** בשעיר נשיא ובשעירה דיחיד ובכשבה דיחיד כתיב, ומשמע דסגי בכפרה אחת לדמפרש: **מפני הדין.** הולכו לימתא כולן, אלי לא הוו כתיבי הוו מייתינא מדינא דכולהו מתנות מעכבי. איכול לא גרסינן: **והלא דין הוא.** אלא לעכבו, למה לי לרבוי דבכפרה אחת סגי: **נאמרו דמים למטה.** בפרשה למטה גבי חטאת העוף דשמיעת קול, דכתיב והוה מדם החטאת על קיר המזבח, ונאמרו דמים למעלה. בחטאת בהמה: **שנתנן במתנה אחת כיפר.** דהא לא כתיב קרנות. לשון אחר נאמרו דמים למטה, למטה ממזבח הסקרא בעולה ושלמים ואשם, ונאמר דמים למעלה, למעלה ממזבח הסיקרא, דהיינו חטאת בהמה דכתיבי בה קרנות, מה דמים אחמורים למטה שנתנן במתנה אחת כיפר, דהא אפילו ב"ש מודו בשאר קרבנות, דכתיב ודם זבחיך ישפך. לשון אחר למטה בפרשה אחתונה דיוקא בחטאת כתיבי, לשון אחרי עיקר: **נאמרו דמים בפנים.** חטאות הפנימיות דפר כהן משיח והעלם דבר הטעונין שבע הזיות על הפרוכת ועל מזבח הזהב, ותנן בהו מתנה אחת מהן מעכבת בחיזהו מקומן, ונפקא לן מקראי בהקומץ רבה (מנחות כז.) **ועשה כאחד עשה** מה ת"ל לכפול בהזאות, מלמד שאם חסר אחת מכל המתנות לא עשה כלום: **ואל יוכיח חוץ.** דם החטאת שאינו חטאת ולא קרנות כלל אינו מכפר אלא בקרנות דהא לא כתיב בה קרנות. ולגיסא דחטאת העוף נמי אינו חטאת וארבע קרנות, כלומר אע"פ שאמר לא נאמרו בו קרנות. וכולן שמעתיה דחטאת העוף לא אלא לו (סנהדרין ד:) **וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת.** מתנה קמייתא דחטאת מכפרה ושאנה כפרה בדידה (לקמן פט:) **כמצליף.** הלי למטה ולמעלה דתני לא אאמצעית קאי, אלא ראשונה נתן תחילה כלפי מעלה והשבע תחתיה זו למטה מזו כמצליף (יומא טו.). בשורה זו אחת זו כל שמונה הזאות. כמצליף לא ידעתי לשונו (שם נג.): **כמגנדנא.** כשליח ב"ד המכה בלועה שמתחיל מן הכתפים ומכה וחולך למטה (שם נה.): **הזה על טהרו של מזבח.** אחר שגמר מתנות הקרנות מזה עליו שבע פעמים, כדכתיב והזה עליו מן הדם וגו' (שם נח.):

ואימא וכפר אע"פ שלא נתן אלא א' לבעלה. וא"ת לעיל מעיקרא נמי למה לא קאמר כמו שאמר שהתא ודילא בחמצע, שהיה לו לפרש ולדרוש וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה וכו', וי"ל דאין קבלה בהכשר דמים הניתנים למטה ושלא למטה לא אשמען שהן שתים למטה) ובכאן נמי אם נתנם למטה אחת שהן שתים כיפר אבל ג' למטה דהייגו אחת שהיא אחת ואחת שהיא שתים לא כיפר שלא מלינו בזה הכשר דמים. וקאמר א"כ בטלא ד' קרנות כך כתוב בכל הספרים וגראה דה"פ אע"פ שלא נתנם לדרוש כך אע"פ שלא נתנם אלא אחת א"כ מן הנס כתיב ד' קרנות שהרי אינו נותן אפי' אחת על הקרנות רק כולו למטה. אבל למאי דדרשינן אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה לא ביטלא תורת ד' קרנות שהרי צריך מתנה אחת בדיעבד על ג' מזי' קרנות ועל אחת מד' קרנות שיתן מתנה אחת כיפר. [ופריך אי רחמנא אמר ליבטלון], ומשני אחת דבר שצריך ג' ופ"ה (כדפי') דאי אחת לומר שאם נתנן כולן למטה כשר א"כ הרבעה וכפר [הוה ליה למכתב] כו'. ובקה דא"כ הול"ל אחת דבר שאינו צריך אלא ג'. ועוד דהא לא שייך לדרוש קרא להכשיר אחת למעלה וג' למטה כדפי' ולהכי לא כתיב ד' וכפר וכו' עד מקולן [ב"ל] למטה לבטל כל הקרנות. והשתא צריכי ג' וכפר כי טוב יותר לומר כן [שיתן] מלמטה ג' מתנות משלא יעשה כלל. מיהו קשה קצת מאי ס"ד סברת המקשה שלא היה מצריך קרא למעט אחת למעלה וג' למטה והיה מצריך קרא למעט ג' למעלה ואחת למטה, הלא לא מצינו אחת למטה בהכשר דמים כמו ג' למטה. ואמר מורי ר' דהוי סוכר דאחת למטה הניתנים למטה כגון כסוי ומעשר ופסח שניתנים במתנה אחת למטה, ומ"מ שפיר קאמר רבא אחד הצריך ג' כדפי' דלדידך לא איצטריך כי אם שתים דמהאי טעמא דלא איצטריך קרא למעט אחת למטה, ואע"ג דאשכחן בנכוד ומעשר ופסח שניתנים במתנה אחת למטה מ"מ לא דמי דהתם ליכא בשום מקום רק מתנה אחת למטה אבל כה"ג שטעונין ד' מתנות דג' למעלה ואחת למטה לא אשכחן. ועי"ל דסברת המקשה בג' למעלה ואחת למטה היין שרובן למעלה שפיר טפי: